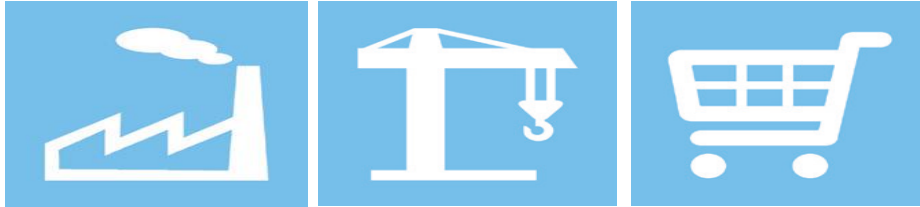

**ЗАВХАН АЙМГИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛ
СТАТИСТИКИЙН ГАЗАР**

АЙМГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2016 он

АГУУЛГА:

1. Судалгааны агуулга, зорилт
2. Аж үйлдвэрийн салбарын үүсэл хөгжил
3. Аж үйлдвэрийн салбарын өнөөгийн байдал
4. Үйлдвэрлэл салбараар
5. Үйлдвэрлэл улсын түвшний харьцуулалт
6. Аймгийн нийт үйлдвэрлэл баруун бүсийн түвшинд харьцуулалт
7. Нийт үйлдвэрлэл биет хэмжээгээр харьцуулалт
8. Барилгын салбарын танилцуулга
9. Үйлчилгээний салбар
10. Дүгнэлт
11. Ашигласан материал

СУДАЛГААНЫ ЗОРИЛГО

Аймгийн эдийн засаг, дэд бүтцийн үндсэн үзүүлэлтүүдээр нэгдсэн танилцуулга бэлдэж тэдгээр үзүүлэлтүүдэд гарсан өөрчлөлт, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлж орон нутгийн удирдлагыг дэлгэрэнгүй мэдээллээр хангахад чиглэнэ.

Нэг. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР

А. Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын үүсэл хөгжил

Аж үйлдвэрийн салбарын үүсэл хөгжил.

Аймгийн аж үйлдвэрийн салбар нь анх 1925 онд *Архи худалдаалах сангийн хороо* нэртэйгээр байгуулагдсан хүнсний үйлдвэрээр манай аймгийн аж үйлдвэрийн салбарын суурь тавигдсан билээ. Завхан аймагт аж үйлдвэрийн улсын чанартай томоохон аж ахуйн газар нилээд хожим хүртэл бараг байгуулагдаагүй ажээ. 1937 онд тус аймагт Дийвийжанцан даргатай гар үйлдвэрийн төлөөлөгчийн газар байгуулагдсан нь гар үйлдвэрийн хоршооллын артелиуд байгуулагдаж эхэлжээ. 1937 оны эцсээр аймгийн төв Жавхлант, Алдархаан зэрэг газар гар үйлдвэрийн артель хэд хэд байгуулагдаж 150 гаруй гишүүд, гар урчууд нэгдэж 17889 төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн байна. Артелиуд цаашид өргөжиж, хувь хөрөнгө, хөдөлмөрийн багаж зэргээ сайн дурын үндсэн дээр нийгэмчлэн хөдөлмөрөө хорших замаар зохион байгуулагдаж үйлдвэрийн хоршооллын байгууллагын хэлбэрт орон хөгжих болжээ.

1938 онд хүн амын өргөн хэрэглээний хувцас үйлдвэрлэдэг гар үйлдвэрлэлийн хоршоодын холбоо, 1945 онд хэвлэлийн үйлдвэр, 1963 онд Тосонцэнгэлийн мод боловсруулах комбинат, 1966 онд авто тээврийн 20-р баазын харъяанд байсан дизель станц бие даасан эрчим хүчний үйлдвэр болсон ба мөн онд ойг нөхөн сэргээх, хамгаалах үүрэг бүхий ойн аж ахуй ажиллажээ. 1968 онд жилдээ 150 автомашин, 120 хөдөлгүүрт их засвар хийх хүчин чадалтай авто засварын газар, 1972 онд барилгын материалын үйлдвэр болон жилдээ 10000 тн багсармал тэжээлийн үйлдвэр Тэс сумд ашиглалтанд орж, 1983 онд жилдээ 1500 тн малын мах үйлдвэрийн аргаар боловсруулах хүчин чадалтай мах боловсруулах үйлдвэр, 1984 онд жилдээ 75мян,г,кал дулаан үйлдвэрлэх хүчин чадалтай төвлөрсөн уурын зуух, жилдээ 500тн угаалгын нунтаг үйлдвэрлэх хүчин чадалтай угаалгын нунтгийн үйлдвэр Дөрвөлжин сумын нутаг Хомын талд ашиглалтанд орж байжээ. Тухайн үед аймгийн эрчим хүчний нэгдсэн үйлдвэр, сумдын дизель станц, халаалтын зуухнуудыг нэгтгэн жилдээ 16.6

сая. квт/цаг цахилгаан, 75 мян.г.кал дулаан үйлдвэрлэж байв.1983-1986 онд Тосонцэнгэлийн мод боловсруулах комбинатын өргөтгөл, шинэчлэлт хийгдэж, тус комбинатын дулаан үйлдвэрлэл жилдээ 32 мян.г.кал дулаан үйлдвэрлэж байв. 1985 онд барилгын материалын үйлдвэрийн, 1986 онд хүнсний үйлдвэрийн өргөтгөл, шинэчлэлт хийгдэж хэвлэх үйлдвэрийн барилга баригдаж ашиглалтанд орсон байна.Төвлөрсөн төлөвлөгөөт эдийн засгийн системээс зах зээлийн эдийн засгийн системд шилжсэнээр тухайн үеийн үйлдвэрлэл зогсонги байдалтай байсан боловч 90 оны дунд үеэс орчин үеийн техник, технонологи нэвтэрж үйлдвэрийн салбар сэргэж байна. Цахилгаан үйлдвэрлэлийн хувьд 24 сум төвлөрсөн системд холбогдож Тайшир, Идэр, Богд, Хүнгүй, Галуутайн голын усан станцууд баригдан ашиглалтанд орсоноор жижиг дунд үйлдвэрлэл хөгжих таатай нөхцөл бүрдэж, жилд дунджаар 1500 тн ноос угааж, 20000 кв.м эсгий үйлдвэрлэх үйлдвэр, мах боловсруулах 2 үйлдвэр, гурилын үйлдвэрүүд шинээр ашиглалтанд орсоноор 2014 оны аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл оны үнээр 11 тэрбум 628.4 сая төгрөг болж 2010 оноос 14.1 хувиар буюу 1 тэрбум 438.7 сая төгрөгөөр өсч, өнгөрсөн оноос 8.4 хувиар буюу 904.6 сая төгрөгөөр өссөн нь боловсруулах үйлдвэрлэлийн нэр төрлийн бүтээгдэхүүнүүд 8.7-637.3 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь нөлөөлжээ.

В. Аймгийн үйлдвэрлэл

Аймгийн 2015 оны аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл оны үнээр 10 тэрбум 870.4 сая төгрөг болж өнгөрсөн оноос 6.5 хувиар буюу 758.0 сая төгрөгөөр буурсан нь аймгийн нийт үйлдвэрлэлийн 70 гаруй хувийг үйлдвэрлэж байсан цахилгаан эрчим хүчийг төвийн эрчим хүчний системээс хангах болсоноос өнгөрсөн оны үйлдвэрлэлтээс 882.4 мян.квт.ц буюу 1016.8 сая төгрөгөөр буурсан нь нөлөөлсөн байна.

Тайлант хугацаанд улсын мэдээллээр аймгийн уул уурхайн салбарт алт 1.2 тн буюу 72.6 тэр бум төгрөгийн, мөнгө 2.0 тн буюу 1.6 тэр бум төгрөгийн олборлолт хийгдээд байна.

Завхан аймгийн аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбар

Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүн, /салбараар оны үнээр/

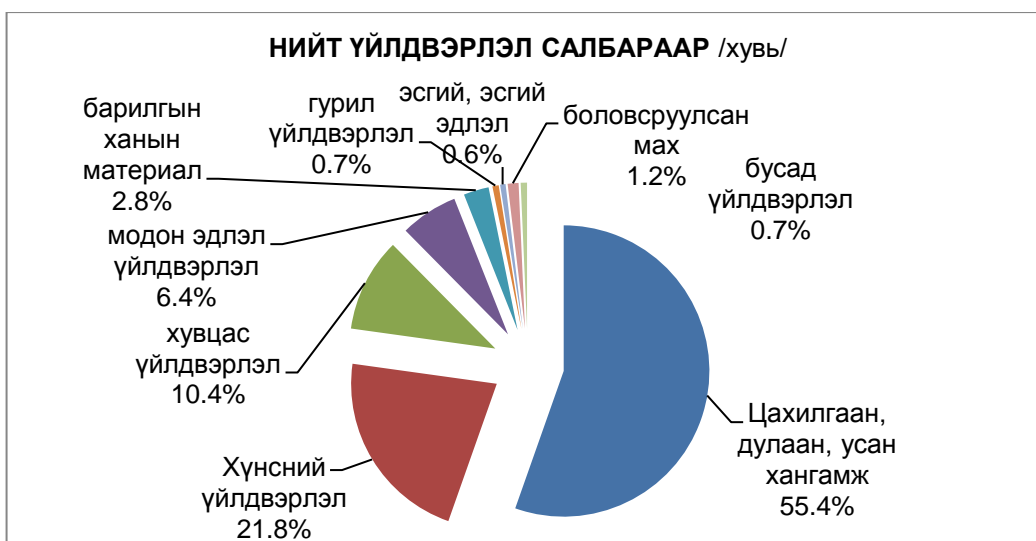
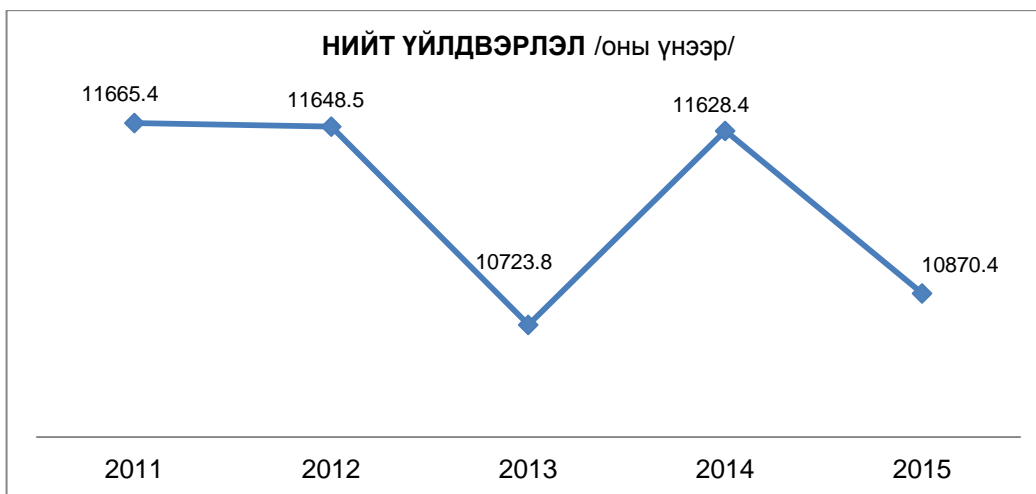
/ сая,төг, million. tog /

Аж үйлдвэрийн салбар		Жилийн эцсийн үйлдвэрлэл					Үүнээс		
		2011	2012	2013	2014	2015	ТӨУУГ	Хувийн хэвшил	
Нийт дүн		11665.4	11648.5	10723.8	11628.4	10870.4	3265.9	7604.5	
Боловсруулах үйлдвэр		2833.2	2567.4	3917.8	4890.6	4849.5	0.0	4849.5	
Үүнээс	Хүнсний бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт	1419.4	1689.6	2086.5	2290.1	2374.3	0	2374.3	
	Үүнээс	Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	6.6	17.5	34.3	6.7	4.2		4.2
		Нарийн боов, талх, чихэр үйлдвэрлэл	1114.9	1412.6	1750.6	1948.8	1760.3		1760.3
		Хиам	1.6	0.0	1.7	10.4	13.4		13.4
		Ундаа үйлдвэрлэл /согтууруулах ундаа ороод/	272.9	238.9	247.6	277.7	476.9		476.9
		Хэрчсэн гурил	-	-	-		53.2		53.2
		Давс олборлолт, иоджуулсан давс	23.4	20.6	52.3	46.5	66.3	0	0.00
	Гутал, хувцас үйлдвэрлэл /оёдол/	306.0	408.5	598.7	1236.0	1135.3		1135.3	
	Модон эдлэл үйлдвэрлэл	1003.6	427.8	576.3	1023.6	703.8		703.8	
	Блок, тоосго	68	162.9	328.0	258.5	304.3		304.3	
	Гурил үйлдвэрлэл	0	399	141.8	17.7	73.4		73.4	
	Боловсруулсан мах	-	-	0	0	132.0		132	
	Эсгий, эсгий эдлэл үйлдвэрлэл	2.8	1.6	136.8	26.2	69.8		69.8	
	Бусад /төмөр/	33.4	41.5	49.7	38.5	56.6		56.6	
	Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж		8832.2	9081.1	6806.0	6737.8	6020.9	3265.9	2755
Үүнээс	Цахилгаан үйлдвэрлэл	6672.9	6704.6	4228.2	3635.6	2618.8	2618.8		
	Дулаан үйлдвэрлэл	1880.7	2081.1	2179.3	2757.3	2755.0		2755.0	
	Усан хангамж	278.6	295.4	398.5	344.9	647.1	647.1		

Аймгийн 2015 оны аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл оны үнээр 10 тэрбум 870.4 сая төгрөг болж өнгөрсөн оноос 6.5 хувиар буюу 758.0 сая төгрөгөөр буурсан нь аймгийн нийт үйлдвэрлэлийн 70 гаруй хувийг үйлдвэрлэж байсан

цахилгаан эрчим хүчийг төвийн эрчим хүчний системээс хангах болсоноос өнгөрсөн оны үйлдвэрлэлтээс 882.4 мян.квт.ц буюу 1016.8 сая төгрөгөөр буурсан нь нөлөөлсөн байна.

Тайлант хугацаанд улсын мэдээллээр аймгийн уул уурхайн салбарт алт 1.2 тн буюу 72.6 тэр бум төгрөгийн, мөнгө 2.0 тн буюу 1.6 тэр бум төгрөгийн олборлолт хийгдээд байна.

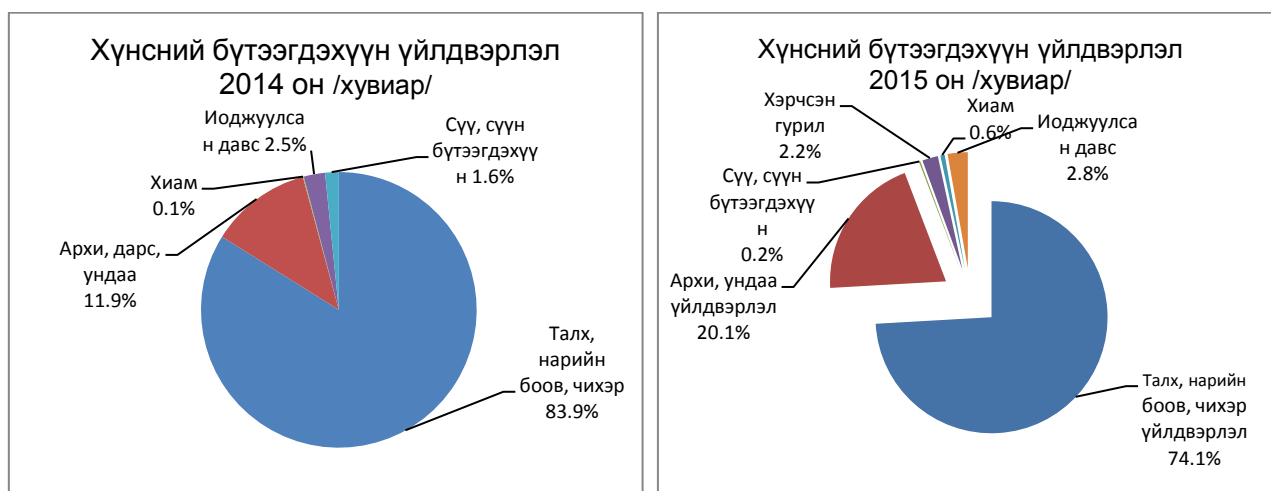
Нийт үйлдвэрлэлд цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн үйлдвэрлэл 55.4 хувийг, хүнсний үйлдвэрлэл 21.8 хувь, хувцас үйлдвэрлэл 10.4 хувь, модон эдлэл үйлдвэрлэл 6.4 хувь, барилгын ханын материал 2.8 хувь, гурил үйлдвэрлэл 0.7 хувь, эсгий, эсгий эдлэл 0.6 хувь, боловсруулсан мах 1.2 хувь, бусад үйлдвэрлэл 0.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Мэдээнд хамрагдсан аж ахуйн нэгжид нийт 968 ажиллагсад ажиллан, нийт үйлдвэрлэлд хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэл 63.6 хувийг эзлэж байна.

Боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын бүтцийг авч үзвэл:

	Дүнд эзлэх хувь		Өөрчлөлт/өсөлт+ бууралт-/
	2014	2015	
Хүнсний бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл	19.7	21.8	+2.1
Хувцас үйлдвэрлэл	10.6	10.4	-0.2
Мод модон эдлэл үйлдвэрлэл	8.8	6.5	-2.3
Ханын материал үйлдвэрлэл	2.2	2.8	+0.6
Бусад үйлдвэрлэл	0.7	3.0	+2.3

Хүнсний салбарын үйлдвэрлэлтийн бүтцийг авч үзвэл:

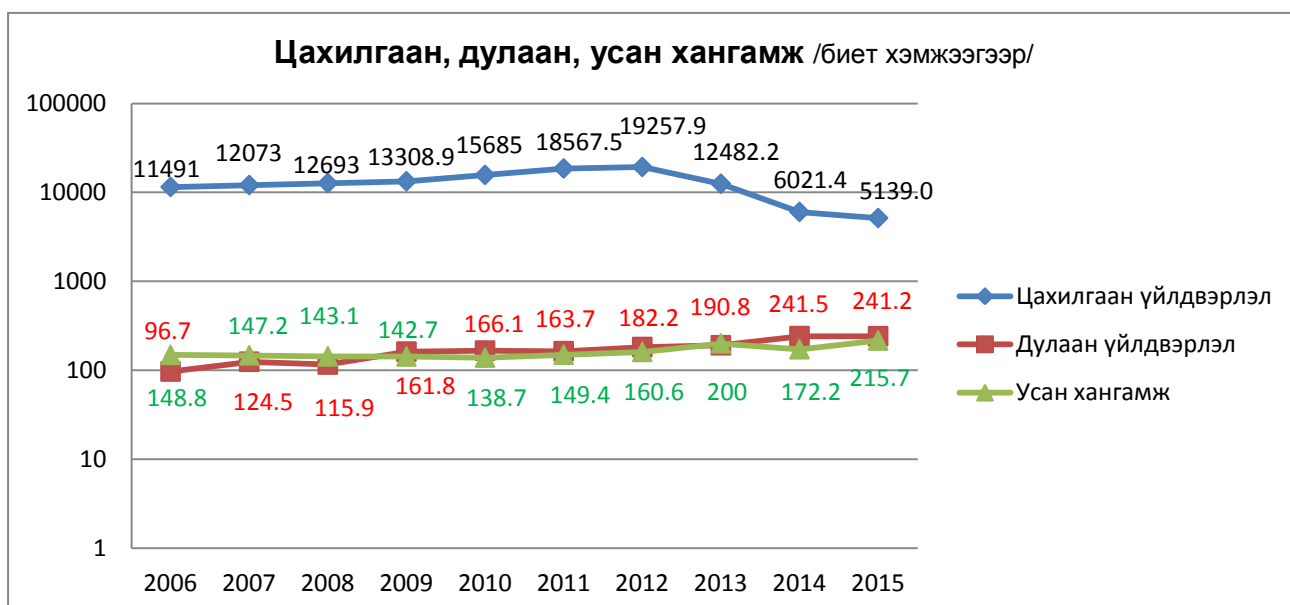
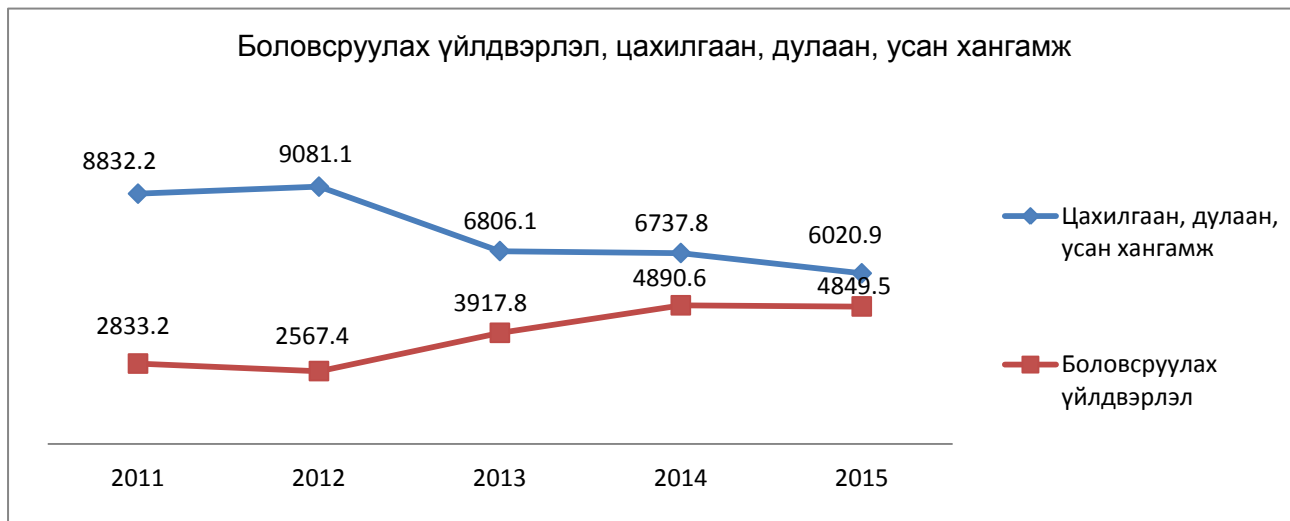
2014 оноос хүнсний салбарын нийт үйлдвэрлэлт 3.7 хувь буюу 84.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн 2006 оноос хойшхи өсөлт, бууралтыг диаграммаар үзүүлбэл:

Сүүлийн 10 жилээр нийт үйлдвэрлэлтийг авч үзэхэд жил тутам өссөн байдалтай байна. Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 2006-2011 он хүртэлх жигд өсөлттэй

байгаа бөгөөд 2012 оноос бууралттай харагдаж байгаа нь төвлөрсөн эрчим хүчний системд холбогдож, орон нутагт цахилгаан үйлдвэрлэж байсан өндөр өртөгтэй дизель станцийн үйлдвэрлэл багассанаар улсаас авч байсан татаац зардлын хэмжээ буурч байгаагаас бууралт харагдаж байгаа хэдий ч нь орон нутаг дахь бусад жижиг дунд үйлдвэрлэлийн цар хүрээ, дэд бүтцийн өсөлт нэмэгдэж байгаа нь нийт үйлдвэрлэлийн өсөлтөнд эерэгээр нөлөөлөх хандлага гарч байна.

Аймгийн аж үйлдвэрийн үндсэн үзүүлэлтүүд

Он	Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, оны үнэ, сая.төг	Бүтээгдэхүүн борлуулалт, оны үнэ, сая.төг	Ажиллагсдын тоо	Хөдөлмөрийн бүтээмж, саятөг	Нэг өдрийн үйлдвэрлэлт, сая.төг	Нэг хүнд ноогдох аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн, мян.төг
2006	5588.5	5578.6	688	8.1	22.4	70.7
2007	6415.2	6390.4	780	8.2	25.7	80.7
2008	7682.5	7670.4	724	10.6	30.7	100.3
2009	8689.6	8653.2	735	11.8	34.8	116.0
2010	10189.7	10181.8	793	12.8	40.8	141.8
2011	11594.6	11546.2	868	13.3	46.0	163.8
2012	11648.5	11646.4	870	13.4	46.2	167.1
2013	10723.8	10642.7	902	11.9	42.6	153.6
2014	11628.4	11628.4	968	12.0	44.6	167.1
2015	10870.4	10762.5	1024	10.5	42.5	155.1

Нэг хүнд ноогдох аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний хэмжээ 2006 онд 70.7 мянган төгрөг байсан бол 2015 оны байдлаар 155.1 мян төгрөг буюу 2.2 дахин өссөн байгаа нь жил бүр тогтмол өсөлттэй байсныг харуулж байна. Аймгийн аж үйлдвэрийн салбарт 1024 ажиллагсад ажиллаж нэг ажиллагчийн хөдөлмөрийн бүтээмж 10.5 сая төгрөг, жилд дунджаар 42.5 сая төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байна. Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсадын тоо аймгийн нийт ажиллагсдын 2.4 хувийг эзэлж байна.

Завхан аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийг баруун бүсийн аймгуудын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн хэмжээтэй харьцуулан судаллаа. Мөн аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн улсын үйлдвэрлэлд эзлэх хувь хэмжээг авч үзлээ.

Баруун бүсийн аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэлт /сая,төг/

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Завхан	5505.7	5588.5	6415.2	7682.5	8689.6	10189.7	11665.4	11648.5	10723.8	11628.4	10870.4
Говь-Алтай	2690.5	2900.0	3478.1	6537.7	5578.0	11253.3	13870.9	12096.4	13938.4	10818.4	11735.4
Баян-өлгий	2786.6	4004.2	5204.9	8337	8024.5	8606.8	11284.0	11312.4	7445.0	12220.1	13921.6
Ховд	1687.4	1827.7	1696.0	2325.7	3852.1	4019.0	5710.2	4568.3	5533.6	5622.2	9468.2
Увс	2073.3	2771.8	3204.2	3989.1	5031.9	5784.8	12468.6	7661.6	8473.7	8955.6	13100.0

2015 онд аймгийн аж үйлдвэрийн салбар баруун бүсийн нийт бүтээгдэхүүний 18.4 хувийг үйлдвэрлэсэн байна.

Гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл /биет хэмжээгээр/

Үзүүлэлт	хэмжих нэгж	Гүйцэтгэл									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэл	мян.квт.ц	11491	12073	12693	13308.9	15685	18567.5	19257.9	12482.2	6021.4	5139.0
Дулааны үйлдвэрлэл	мян.г.кл	96.7	124.5	115.9	161.8	166.1	163.7	182.2	190.8	241.5	241.2
Савхин гутал	хос	70	709	421	436	980	2197	2225	1839	1892	2363
Хүүхдийн гутал	хос	57	812	30	0	104	228	336	564	357	812
Монгол гутал	хос	94	857	213	447	950	586	893	1178	1183	1466
Монгол дээл	ширхэг	562	1786	2426	1657	1880	3926	5441	7613	12521	6965
Талх	тонн	114.6	132.2	106.3	238.9	264.6	369.6	482.6	749.8	459.8	350.6
Нарийн боов	тонн	38.3	84.6	89.9	143.9	232	366.4	463.1	888.3	626.9	448.5
Чихэр	тонн	3.9	5.1	3.9	2.2	3.8	5.6	7.8	3.7	11.1	3.9
Архи дарс	мян.л	148.3	143.9	74.6	54.4	60.5	48.6	42.8	53	39.4	46.1
Ундаа	мян.л	18	56.6	25.7	2.4	10.9	21.2	37.1	15.9	16.2	187.4
Хиам	тонн	3	29.5	2.2	5.3	4.4	0.4	-	0.3	1.8	2.4
Ус борлуулалт	мян.куб.м	148.8	147.2	143.1	142.7	138.7	149.4	160.6	200	172.2	215.7

Аж үйлдвэрийн салбарын үйлдвэрлэл 2010 онтой харьцуулахад нийт үйлдвэрлэл 6.6 хувь буюу 680.7 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Эдгээр өсөлт, бууралтанд үйлдвэрийн нэгжийн үнийн өөрчлөлт, бүтээгдэхүүний биет хэмжээний өөрчлөлт суурь онтой харьцуулахад хэрхэн нөлөөлсөнийг Талх, нарийн боов, чихэрийн үйлдвэрлэлийг статистикийн индексийн шинжилгээний аргаар тооцож үзлээ:

Үйлдвэрлэсэн Талх, нарийн боов, чихэрийн нэгжийн үнийн өөрчлөлтийн нөлөөлөл:

$$I_p = \frac{\sum Q_1 P_1}{\sum Q_1 P_0} = \frac{1760.3}{918.3} \approx 191.7 \text{ хувиар буюу } 1.9 \text{ дахин үйлдвэрийн үнэ өссөн нь}$$

үйлдвэрлэлтийг 680.7 сая төгрөгөөр өсөхөд нөлөөлсөн байна.

2. Биет хэмжээний өөрчлөлтийн нөлөөлөл:

$$I_q = \frac{\sum Q_1 P_0}{\sum Q_0 P_0} = \frac{803.0}{500.4} \approx 160.5 \text{ хувиар буюу } 1.6 \text{ дахин өссөн нь үйлдвэрлэлийн биет}$$

хэмжээг 302.6 мян.кг өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Хоёр. Барилгын салбар

ИХ БАРИЛГА

2015 онд барилгын салбарын мэдээнд барилга угсралт, их засвар, бүтээн байгуулалтын ажилд аймгийн дүнгээр 38 тэр бум 474,5 сая төгрөгийн ажил гүйцэтгэснийг салбараар үзвэл:

Эрүүл мэндийн салбарт 712.2 сая төгрөг, боловсрол, соёлын салбарт 2 тэрбум 635.2 сая төгрөг, авто зам, далан суваг, шугам, бусад зам талбайн ажилд 24 тэрбум 39.5 сая төгрөг, контор, үйлчилгээний барилгын ажилд 1 тэрбум 669.0 сая төгрөг, Инженерийн барилга байгууламжийн их засварын ажилд 6 тэрбум 347.7 сая төгрөг, бусад барилга байгууламжийн ажилд 966.9 сая төгрөгийн барилга угсралт, их засварын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад барилга угсралт, их засварын ажил 2 дахин өссөн үзүүлэлттэй байгаа юм.

Барилга угсралт, их засварын ажил /хүчин чадал, хэмжих нэгж/

Код	Барилгын төрөл	Хүчин чадал	Хэмжих нэгж
12	Худалдаа, үйлчилгээний	1 754.00	м2
12	Худалдаа, үйлчилгээний	10.00	суудал
14	Эмнэлэг	46.00	ор
16	Цэцэрлэг	90.00	хүүхэд
17	Сургууль	320.00	суудал
20	Конторын	612.00	м2
31	Эрчим хүчний	10 800.00	уртааш м
38	Төмөр бетон гүүр, гүүрэн гарц	162.00	уртааш м
40	Далан, суваг, шугам	153 266.00	уртааш м
50	Орон сууцны барилгын их засвар	630.00	м2
51	Орон сууцны бус барилгын их засвар	909.00	м2
52	Инжежерийн барилга байгууламжийн их засвар	252.00	км
52	Инжежерийн барилга байгууламжийн их засвар	842.00	м
Нийт		169 693.00	

БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ /ТӨРЛӨӨР, МЯН.ТӨГ/

Код	Барилгын төрөл	Өмнөх он	Тухайн он	Хувь
		Өссөн дүнгээр	Өссөн дүнгээр	Өссөн дүнгээр
1	Орон сууцны барилга	-	350 000.00	
12	Худалдаа, үйлчилгээний	179 500.00	285 129.00	158.85%
14	Эмнэлэг	861 083.30	712 217.00	82.71%
16	Цэцэрлэг	872 111.00	1 056 000.00	121.09%
17	Сургууль	6 746 643.00	695 250.00	10.31%
18	Соёлын	-	884 000.00	
19	Спорт, биеийн тамир	80 000.00	800 000.00	1000.00%
20	Конторын	2 084 554.00	1 669 018.00	80.07%
21	Орон сууцны бус бусад барилга	185 880.00	-	
31	Эрчим хүчний	939 528.30	762 798.80	81.19%
34	Хатуу хучилттай авто зам	4 020 000.00	24 039 535.50	598.00%
38	Төмөр бетон гүүр, гүүрэн гарц	844 000.00	380 000.00	45.02%
40	Далан, суваг, шугам	150 000.00	5 184 368.10	3456.25%
41	Бусад (бусад зам, талбайн ажил)	372 188.40	227 000.00	60.99%
50	Орон сууцны барилгын их засвар	-	12 000.00	
51	Орон сууцны бус барилгын их засвар	906 261.00	445 000.00	49.10%
52	Инжежерийн барилга байгууламжийн их засвар	823 055.20	972 380.00	118.14%
НИЙТ		19 064 804.20	38 474 696.40	201.81%

Дүгнэлт

Завхан аймгийн хэмжээнд аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийг сүүлийн 10 жилийн байдлаар авч үзэхэд жил бүр тогтмол өсөлттэй байгаа ба 2005 онд нийт үйлдвэрлэлт 5505.7 сая төгрөг байсан бол 2015 онд нийт үйлдвэрлэл 10870.4 сая төгрөгт хүрч үйлдвэрлэл 2.0 дахин буюу 5364.7 сая төгрөгөөр өссөн байна. Сүүлийн жилүүдэд үйлдвэрлэлийн хэмжээний тогтмол өсөлтөнд төрөөс явуулж буй жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, дэд бүтцийг хөгжүүлэх бодлогын хүрээнд хэрэгжиж байгаа төсөл хөтөлбөр, санхүүгийн дэмжлэг зэрэг нь нөлөөлж байна.

Нийт үйлдвэрлэлд цахилгаан, дулаан, усан хангамжийн үйлдвэрлэл 55.4 хувийг, хүнсний үйлдвэрлэл 21.8 хувь, хувцас үйлдвэрлэл 10.4 хувь, модон эдлэл үйлдвэрлэл 6.4 хувь, барилгын ханын материал 2.8 хувь, гурил үйлдвэрлэл 0.7 хувь, эсгий, эсгий эдлэл 0.6 хувь, боловсруулсан мах 1.2 хувь, бусад үйлдвэрлэл 0.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Мэдээнд хамрагдсан аж ахуйн нэгжид нийт 968 ажиллагсад ажиллан, нийт үйлдвэрлэлд хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэл 63.6 хувийг эзлэж байна. Хүнсний салбарын үйлдвэрлэл болон барилгын ханын материалын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл нь илүү өсөлттэй байгаа нь нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн өсөлтөнд эерэгээр нөлөөлж байна. Бусад салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн хувьд жигд өсөлттэй байна.

Аймгийн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг авч үзэхэд нэг ажилтны хөдөлмөрийн бүтээмж, нэг өдрийн үйлдвэрлэлтийн хэмжээ, нэг хүнд ногдох үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний хэмжээ зэрэг жил бүр нийт үйлдвэрлэлийн хэмжээний өсөлтийг даган жигд өсөж байна.

Цаашид үйлдвэрлэлийн хэмжээ, зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг улам хурдацтай нэмэгдүүлэх, хангахад жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, санхүүгийн болон тоног төхөөрөмж бусад хөнгөлөлт, эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх зайлшгүй шаардлагатай байгаа бөгөөд түүнд нөлөөлөх гол хүчин зүйл болох замын асуудлыг цогц хэлбэрээр хурдацтай хөгжүүлэх нь чухал ач холбогдолтой байна.

Манай аймгийн хувьд зах зээлээс алслагдмал, дэд бүтэцийн хөгжил сул, хүн амын нягтаршил бага байдаг зэрэг нь жижиг дунд үйлдвэрлэлийн өсөлтөнд зарим талаар нөлөөлж байна.

Барилга угсралт, их засварын ажил 2015 онд 38 тэрбум 474.7 сая төгрөг болж өнгөрсөн оноос 2 дахин буюу 19.4 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Энэ онд манай аймагт дараах объектууд ашиглалтанд орсон байна.

Үүнд: Улиастай сумын 30 ортой халдвартын эмнэлэг, Эрхэм Оргил ХХК-ны худалдааны төвийн өргөтгөл, 30 айлын орон сууц, Дэвшил сургуулийн өргөтгөлийн 320 хүүхдийн хичээлийн байр, 25 айлын орон сууц, 15 айлын орон сууц, 12 өрөөтэй үйлчилгээний барилга, Товцог багийн иргэдийн хөгжлийн төвийн барилга, Отгонтэнгэр УТХГ-ын захиргаа, БОГ, Сав газрын захиргааны барилга, 30 ортой халдвартын эмнэлэгийн гражийн барилга, Их-Уул, Шилүүстэй сумдын Төрийн банкны барилга, Цагаанхайрхан, Түдэвтэй сумдын Цагдаагийн кабон зэрэг объектууд шинээр ашиглалтанд орсон байна.

Ашигласан ном материал

1. Аймгийн нийгэм, эдийн засгийн 2005-2015 оны эмхэтгэл
2. Монгол улсын статистикийн 2005-2015 эмхэтгэлүүд
3. Албан ёсны болон захиргааны сар, улирал, жилийн эмхэтгэлүүд
4. Бусад эх сурвалж

Хянасан: УБСГазрын Статистикийн хэлтсийн дарга Д.Оюунгэрэл

Танилцуулга бичсэн: Статистикийн хэлтсийн

мэргэжилтэн Б.Цэгмид